



Verblijf en tewerkstelling van buitenlandse topsporters

Inleiding

Het grote aantal buitenlandse spelers in Nederland doet vermoeden dat een tewerkstellingsvergunning voor een topsporter gemakkelijk te verkrijgen is. Had asielzoeker Mauro geen verblijfsvergunning als hockeyer kunnen krijgen? In dit artikel worden de voorwaarden voor het tewerkstellen van buitenlandse topsporters besproken. Een hoog sportief niveau en een marktconforme beloning zijn de belangrijkste eisen. Verder wordt aandacht besteed aan verblijf voor onbepaalde tijd en aan de voorwaarden voor het verkrijgen van de Nederlandse nationaliteit.

Tewerkstelling van buitenlandse sporters: enkele cijfers

In 2010 werden 248 tewerkstellingsvergunningen (twv's) verleend voor buitenlanders in de sportsector. Het betreft zowel sporters als coaches (en andere kaderfuncties).

Tewerkstellingsvergunningen in de sport in 2009 en 2010

activiteit	2010	2009	nationaliteit	2010	2009
basketbal	64	77	Amerikaanse	92	96
hockey	42	32	Canadese	32	33
ijshockey	41	48	Argentijnse	23	21
voetbal	27	41	Australische	21	13
overige sport beoefenen	26	17	Zuid-Afrikaanse	12	20
volleybal	13	7	Braziliaanse	10	7
coach cricket	9	10	Nieuw-Zeelandse	7	15
coach	6	6	Servische	7	8
coach hockey	3	9	Russische	6	5
cricket	3	0	Chineze	4	7
totaal verleend	248	265	totaal	248	265
totaal aanvragen	260	296			
geweigerd	12	31			

Bron: UWV WERKbedrijf, AJD/Team Regelingen.

Uit de tabel blijkt dat het basketbal vooroploopt met 64 buitenlanders in 2010, en 77 in 2009. Voetbal, hockey en ijshockey zijn traditioneel de nummers 2 tot en met 4 op de ranglijst, in wisselende volgorde. De meeste buitenlanders komen uit de Verenigde Staten en Canada, wat ongetwijfeld samenhangt met de hoge aantallen in het basketbal en ijshockey.

Buitenlanders afkomstig uit de EU/EER of Zwitserland zijn hierbij niet meegeteld omdat zij geen twv nodig hebben. Roemenië en Bulgarije zijn wel inbegrepen, omdat zij tot uiterlijk 1 januari 2014 uitgezonderd zijn van het vrij verkeer van werknemers en hun onderdanen tot die tijd dus nog een twv nodig hebben.

Het verkrijgen van de benodigde vergunningen voor een buitenlandse sporter of coach hoeft geen probleem te zijn. Lastig is dat de uitwerking van bepaalde regels verschilt per sport, zoals hierna zal blijken. Een club die voor de eerste keer een buitenlander aantrekt, kan daarom gemakkelijk voor verrassingen komen te staan. Sportbonden en werkgeversorganisaties kunnen in zo'n geval ondersteuning bieden. In het voetbal is het zelfs regel dat alle aanvragen namens de clubs door de FBO (Federatie van Betaald voetbal Organisaties) worden ingediend. De FBO is zeer goed ingevoerd in de materie.¹ Een andere bond die veel doet op dit gebied is de FEB (de organisator van het Eredivisie basketbal). Daarnaast wordt de WOS (Werkgeversorganisatie in de Sport) door sommige hockeyclubs betrokken bij aanvragen voor buitenlandse spelers en coaches.

Maar de beste bron van informatie is uiteraard de overheid zelf. Het UWV WERKbedrijf in Zoetermeer is de instantie die het beleid namens het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid uitvoert. Het UWV WERKbedrijf (hierna kortweg: UWV) beslist op aanvragen om een twv en is dus als geen ander op de hoogte van het toepasselijke beleid. Het UWV is echter ook terughoudend met het bespreken van specifieke gevallen. Men wil

* Mr. J.A. Kroes is partner bij Kroes Advocaten Immigration Lawyers te Amsterdam.

1. De FBO heeft een uitstekend memo, de *Brochure vreemdelingen 2008*, te downloaden van <www.fbo.nl>.

voorkomen dat beslissingsvrijheid wordt weggegeven voor het geval later daadwerkelijk een aanvraag wordt ingediend. Zeker als de casus raakt aan de grenzen van het beleid, is het UWV geneigd om te adviseren gewoon een aanvraag in te dienen en maar te zien waar het schip strandt. Over het algemeen kunnen ook geen rechten worden ontleend aan informatie die van het UWV is verkregen, tenzij een concrete, schriftelijke toezegging is gedaan.

Wet arbeid vreemdelingen

Toelating van buitenlandse werknemers wordt beheerst door de Wet arbeid vreemdelingen (WAV).² Artikel 2 van de WAV bepaalt dat voor elke vorm van arbeid door een vreemdeling in Nederland een twv is vereist. Wat de aard van de contractuele relatie is, en of een beloning is overeengekomen, doet niet ter zake. Ook onbezoldigde arbeid, dus ook vrijwilligerswerk, valt onder de WAV.³ Is topsportbeoefening als hobby ook werk in de zin van de WAV? Dit is in het algemeen moeilijk te zeggen. In het voetbal zijn de grenzen scherp; het meespelen in de hoogste jeugdselecties, tot en met de C-jeugd, kan al als vergunningplichtige arbeid worden aangemerkt. Ook meetrainen wordt als arbeid gezien, zelfs in het tweede elftal, en zelfs als sprake is van een beloning met uitgestelde betalingsplicht.⁴ Hetzelfde geldt voor meetrainen op proef, waar echter een vrijstelling voor bestaat die ik hierna zal bespreken. Bij minder ver geprofessionaliseerde sporten hangt het vooral van de omstandigheden af. Is er sprake van een grote trainingsbelasting en van vergaande verplichtingen ten aanzien van de club, dan zou vergunningplicht kunnen worden aangenomen, zeker als andere spelers voor dezelfde activiteiten wel financieel worden beloond. Een relevant gegeven is ook, of de sport geacht kan worden tot het hoofddoel van verblijf te zijn geworden; denk bijvoorbeeld aan een buitenlandse student die alleen nog maar aan sport doet en niets meer aan zijn studie.

Prioriteitgenietend aanbod

Het uitgangspunt van de WAV is dat een vacature altijd door prioriteitgenietend aanbod moet worden vervuld. Met prioriteitgenietend aanbod wordt bedoeld op kandidaten uit Nederland alsmede de gehele Europese Economische Ruimte⁵ en Zwitserland. Daarom moet een vacature vijf weken vóór indiening van de aanvraag om een twv worden aangemeld bij de lokale vestiging van UWV WERKbedrijf. Daarbij kan het UWV tevens worden verzocht de vacature uit te zetten binnen Europa, via het Eures-netwerk. Hoewel er geen geschreven verplichting bestaat om dit te vragen, worden twv's soms geweigerd als de Eures-melding achterwege is gelaten.

Naast deze vacaturemelding dient een werkgever ook eigen wervingsinspanningen te verrichten om de vacature met prioriteitgenietend aanbod te vervullen, bijvoorbeeld door het plaatsen van personeelsadvertenties. Pas als is gebleken dat de UWV-vacaturemelding en de eigen wervingsinspanningen geen geschikte EER/Zwitserse kandidaat hebben opgeleverd, kan een twv worden verleend. Deze hoofdregels zijn uitgewerkt in de artikelen 8 en 9 van de WAV. Onder de wet hangt echter nog een woud van lagere regelingen en beleidsregels die minstens even belangrijk zijn. In de eerste plaats het Besluit uitvoering WAV, kortweg het Uitvoeringsbesluit genoemd.⁶ Daarin staat een aantal uitzonderingen op het verbod van tewerkstelling voor kortdurende werkzaamheden, zoals zakelijke besprekingen, journalistieke werkzaamheden, maar ook het deelnemen aan proeftrainingen in het betaald voetbal met het oog op een mogelijk contract ('stage'). De speler moet ten minste 17 jaar zijn, en mag maximaal één keer per jaar gedurende maximaal vier weken achtereen worden tewerkgesteld, uitgezonderd het spelen van officiële wedstrijden. Hiervoor hoeft dus geen twv te worden aangevraagd.⁷ Opvallend is dat deze vrijstelling niet is geregeld voor andere sporten. Vermoedelijk is het beleid dat stages door buitenlanders in andere sporten worden gedoogd, zolang er geen misbruik van wordt gemaakt.

Verder zijn in de praktijk van groot belang de Uitvoeringsregels WAV, een gedetailleerde set beleidsregels in de vorm van een Ministeriële circulaire.⁸ Het belang van de Uitvoeringsregels – niet te verwarren dus met het Uitvoeringsbesluit – is vooral gelegen in de diverse uitzonderingen op het principe van prioriteit die daarin worden beschreven. Een van de uitgezonderde categorieën wordt gevormd door werknemers in de sportsector, beschreven in paragraaf 11 van de Uitvoeringsregels. Voordat ik daar verder op inga, een paar opmerkingen over handhaving.

Bestuurlijke boete

Tewerkstelling zonder vergunning is beboetbaar met € 8000 per tewerkgestelde werknemer. In 2005 is de sanctiëring overgeheveld van het strafrecht naar het bestuursrecht. Sindsdien is sprake van een bestuurlijke boete door de Arbeidsinspectie, waartegen beroep openstaat bij de bestuursrechter. De procedure is deels geregeld in artikel 18 en verder WAV, deels in hoofdstuk 5 van de Algemene wet bestuursrecht. Het toepasselijke recht is de laatste jaren sterk in beweging, maar een sportclub kan ervan uitgaan dat bij een geconstateerde onregelmatigheid zonder meer de vaste boete van € 8000 wordt opgelegd, zonder mogelijkheden deze te matigen of ongedaan te maken. Bij ernstige overtredingen kan

2. Wet van 21 december 1994, *Stb.* 1994, 959, laatst gewijzigd 13 december 2010, *Stb.* 2010, 877.

3. Zie bijvoorbeeld ABRvS 19 oktober 2011, *LJN* BT8610, *JV* 2011, 480, m.nt. T. de Lange.

4. Economische politierechter Arnhem 19 oktober 1999 (n.n.g.).

5. De EER bestaat uit alle 27 EU-lidstaten plus IJsland, Liechtenstein en Noorwegen.

6. Besluit uitvoering WAV, besluit van 23 augustus 1995, *Stb.* 1995, 405, laatst gewijzigd 15 juni 2011, *Stb.* 2011, 291.

7. Artikel 1 lid 1 onderdeel a onder 8 Besluit uitvoering WAV.

8. Voluit: Uitvoeringsregels Wet arbeid vreemdelingen behorende bij het Delegatie- en uitvoeringsbesluit Wet arbeid vreemdelingen, laatst gewijzigd 6 juli 2011, nr. AV/SDA/11/12495, *Stcr.* 2011, 12 703.

van dit vaste bedrag worden afgeweken tot maximaal € 45 000.

Prioriteit in de sportsector: kwaliteit en beloning

In de sportsector kan van het principe van prioriteit voor binnenlands (en EER-)aanbod op de arbeidsmarkt worden afgezien als sprake is van een wezenlijk Nederlands belang om dat te doen. Dit is uitgewerkt in twee afzonderlijke criteria: (1) kwaliteit, en (2) beloning. Als zowel de kwaliteit van de buitenlandse sporter, als de geboden beloning van voldoende hoog niveau is, wordt aangenomen dat er een wezenlijk belang is om de buitenlandse kandidaat tewerk te stellen, met voorbijgaan aan eventueel binnenlands (en EER-/Zwitsers) aanbod.

Er is sprake van voldoende kwaliteit, als de speler ofwel direct voorafgaande aan de tewerkstelling op geregelde basis heeft deelgenomen aan een competitie die ten minste even sterk is als de hoogste afdeling van de Nederlandse competitie, ofwel op andere wijze, zoals door deelname aan wereldkampioenschappen, heeft bewezen over ten minste vergelijkbare kwaliteiten te beschikken. Bij dit laatste telt deelname aan internationale jeugdkampioenschappen ook mee.

Per sport verschilt de beoordeling van het niveau van de buitenlandse competities. In het voetbal en volleybal wordt gekeken naar de wereldranglijst, waarbij geldt dat het land in kwestie tot de top 40 moet behoren. Soms is een lagere nationale divisie ook voldoende, bijvoorbeeld het Amerikaanse college basketbal dat niet het hoogste nationale niveau is, maar wel van hoger niveau dan de Nederlandse Eredivisie. Ook al zijn teams en opstellingen vaak op het internet te vinden, toch zal de betrokken buitenlandse club of bond moeten bevestigen dat de sporter daar heeft gespeeld en is opgesteld. Bij sporten die zowel in teamverband als individueel worden beoefend, bijvoorbeeld squash, kan ook naar de individuele prestaties worden gekeken. Als de betrokkene op basis van behaalde resultaten tot de beste acht op de nationale Nederlandse ranglijst zou behoren in de desbetreffende discipline, kan worden gezegd dat aan het kwaliteitscriterium is voldaan. In bijzondere gevallen zijn nog andere manieren denkbaar om voldoende kwaliteit aan te tonen, maar op voorhand is moeilijk te zeggen waar het UWV akkoord mee zal gaan. Van belang is verder nog dat de sporter in het voorafgaande seizoen op het vereiste niveau heeft gepresteerd. Een speler die bijvoorbeeld het gehele voorgaande seizoen geblesseerd is geweest voldoet in beginsel niet aan het kwaliteitscriterium.

Het tweede criterium houdt in dat de geboden beloning marktconform moet zijn. Daarvan zal, aldus paragraaf 11 van de Uitvoeringsregels, doorgaans sprake zijn als de beloning ten minste gelijk is aan de gebruikelijke beloning voor spelers die behoren tot de beste 20% in

de hoogste afdeling van de betreffende tak van sport. Ook hier verschilt de benadering weer per sport. In het betaald voetbal zijn de salarissen van alle Eredivisiespelers bekend. Jaarlijks deelt de KNVB aan het UWV mede wat het gemiddelde salaris was over het voorgaande jaar. In 2010 bedroeg het gemiddelde jaarsalaris in de Eredivisie, inclusief de premies, € 355 000.⁹ De vaste aanname is, dat de 20% best betaalde spelers allemaal ten minste 150% van dat bedrag verdienen.¹⁰ Een buitenlandse voetballer moet dus € 533 000 verdienen om voor een twv in aanmerking te komen. Voor spelers van 18 tot 20 jaar wordt overigens aangenomen dat 75% van het gemiddelde, oftewel € 266 000 marktconform is.

Niet alle bonden houden de salarissen bij. Daarom kiest het UWV er bijvoorbeeld in het hockey voor dat wordt aangetoond dat de buitenlandse speler tot de 20% best betaalde spelers van de club gaat behoren. In het basketbal wordt gekeken naar het gemiddelde salaris van alle buitenlandse spelers in de Eredivisie. Wat nu, als een sport niet over de hele linie als profsport wordt beoefend, en een paar honderd euro per maand daarom al 'marktconform' is? In dat geval is van belang dat de WAV een absoluut minimum stelt voor een twv, te weten het wettelijk minimumloon, op fulltime basis. Ook al zou een lager salaris nog marktconform zijn, een buitenlandse sporter moet altijd het wettelijk minimumloon ontvangen om in aanmerking te komen voor een twv.

Voor minderjarige spelers kan geen twv worden verkregen, tenzij sprake is van een exceptioneel talent, een 'witte raaf'. Wat daar precies de criteria voor zijn is niet bekend, maar er is in elk geval niet snel sprake van, zoals blijkt uit het feit dat de meest recente voorbeelden de voetballers Ronaldo en Kanu zijn.

Alleen voor de hoogste afdeling van de betreffende sportbond kan een twv worden verkregen, met uitzondering van het voetbal, waar ook de Eerste divisie in aanmerking komt. Gaat het om coaches, dan kan ook voor een lagere klasse vergunning worden verkregen, als wordt aangetoond dat behoefte bestaat aan specifieke kwaliteiten, bijvoorbeeld om de bijzondere (sportieve) ambities van een club te realiseren.

Buitenlandse werknemers kunnen het gehele seizoen door worden aangetrokken. Tot 2008 gold de regel dat alleen vóór aanvang van het seizoen of tijdens transferperiodes een twv kon worden aangevraagd.

De procedure

De aanvraag om een twv wordt schriftelijk ingediend bij het UWV WERKbedrijf in Den Haag (tot voor kort Zoetermeer). Na indiening van de aanvraag heeft het UWV vijf weken de tijd om te beslissen.

De eerdergenoemde vacaturemeldingsplicht geldt niet voor sporters en sportcoaches.¹¹ Vacatures voor

9. Brief UWV WERKbedrijf aan FBO d.d. 21 april 2011, kenmerk 2011/0677 (bron: <www.fbo.nl>).

10. In de voetbalwereld bestaat kritiek op deze berekening, omdat daarbij ook de buitenlandse spelers worden meegenomen, wat een oprijvend effect heeft.

11. De vrijstellingen worden per kalenderjaar gepubliceerd in de *Staatscourant*, formeel als bijlage bij de Uitvoeringsregels WAV. Hoewel de laatste twee jaar geen publicatie in de *Staatscourant* meer heeft plaatsgehad, bevestigt het UWV desgevraagd dat de vrijstelling voor sporters en sportcoaches ook voor 2011 van toepassing is.

sporttrainers, alsmede voor andere functies in de sportsector, dienen wel te worden aangemeld. Voor sporters zijn evenmin eigen wervingsinspanningen vereist omdat de interesse voor een sporter in zekere zin uniek is. Deze vrijstelling geldt voor sporters; voor coaches en andere functies in de sport dient men wel eerst zelf te werven, bijvoorbeeld in het eigen netwerk, bij agenten, bij andere clubs, enz. Zo informeerde de nationale curlingbond naar een bondscoach bij diverse zusterbonden binnen de EER. Uiteindelijk kon een twv worden verkregen voor een Canadese coach. Bij coaches en trainers is nog van belang, dat in principe professionele kwalificaties moeten zijn behaald.

Visa en verblijfsvergunningen

Als de werkgever een twv heeft verkregen, dient de sporter vervolgens nog legaal verblijf te verkrijgen, dat wil zeggen: een verblijfsvergunning. Dit is in principe slechts een formaliteit. Afhankelijk van de nationaliteit dient eerst een machtiging tot voorlopig verblijf (MVV) te worden verkregen van het Nederlandse consulaat in het land van herkomst. De afgifte van de MVV dient te worden afgewacht voordat de betrokkene naar Nederland kan komen. Omdat het gaat om toelating voor arbeid, is geen inburgeringstoets van toepassing. De MVV-aanvraag kan in Nederland bij de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) worden ingediend door de werkgever, terwijl de sporter in het buitenland zit. Vrijgesteld van dit MVV-vereiste zijn Australië, Canada, Japan, Zuid-Korea, Nieuw-Zeeland en de Verenigde Staten. Daarna kan de sporter naar Nederland afreizen. Zodra hij een verblijfsvergunning heeft aangevraagd mag hij beginnen met werken. Vóór de inreis kan al een afspraak worden gemaakt bij de IND om de aanvraag in te dienen. Dat moet in persoon gebeuren, op een van de negen IND-kantoren in het land. De IND plaatst daarbij een sticker in het paspoort van de sporter ten bewijze dat de aanvraag is ingediend, waarna deze meteen kan worden opgesteld. Voor vragen over de visum- en verblijfsprocedure kan men zich richten tot de IND. Ook hier is enige waakzaamheid geraden. Een geluid dat in de praktijk vaak wordt gehoord, is dat de IND dezelfde vraag, meerdere keren gesteld, soms verschillend beantwoordt. Wat daarvan ook zij, in elk geval is het moeilijk om van de IND telefonisch bruikbare informatie te krijgen. Het is al beter om een vraag per e-mail te stellen (bijvoorbeeld aan arbeid@ind.minbzk.nl). We moeten echter niet uit het oog verliezen dat de IND wel informatie geeft, maar geen onafhankelijk adviseur is. Of er in een bepaald geval bijvoorbeeld een beter alternatief voorhanden is, hoeft de IND niet uit zichzelf naar voren te brengen.

Alternatieve verblijfsvergunningen

Naast een twv, die gepaard hoort te gaan met een verblijfsvergunning voor arbeid in loondienst, zijn er ook andere mogelijkheden om een sporter legaal tewerk te

stellen. De kennismigrantenregeling, in principe bedoeld voor hoogopgeleide vreemdelingen, is ook van toepassing op sporters, met uitzondering van het voetbal. Deze regeling, opgenomen in artikel 1d van het Uitvoeringsbesluit, stelt slechts twee voorwaarden. In de eerste plaats moet de club aangemeld zijn bij de IND. Daartoe moet de club aantonen financieel in staat te zijn het salaris van de kennismigrant-sporter te betalen. In de tweede plaats dient te worden voldaan aan de salariscriteria van de kennismigrantenregeling. Dit criterium bedraagt op dit moment € 50 619 bruto per jaar voor werknemers van 30 jaar of ouder, en € 37 121 voor werknemers jonger dan 30. Voor studenten die recent in Nederland een bacheloropleiding of hoger hebben afgerond ligt de salarisgrens op € 26 605.¹² Als aan het toepasselijke salaris-criterium wordt voldaan, worden verder geen eisen gesteld; geen kwaliteitseis, niets. De betrokkene krijgt een verblijfsvergunning als kennismigrant, en de werkgever heeft geen twv meer nodig.

De verblijfsvergunning als kennismigrant wordt aangevraagd bij de IND; het UWV komt er niet aan te pas. Cijfers over hoeveel buitenlandse sporters op deze wijze worden tewerkgesteld zijn helaas niet bekend. Het is echter bekend dat enkele hockeyclubs zijn aangemeld als werkgever in de kennismigrantenregeling. Recent is een beschermingsmaatregel ingevoerd, inhoudende dat ook het salaris van een kennismigrant marktconform moet zijn.¹³ Let wel, dat betekent in deze context dat het salaris niet *te hoog* mag zijn. De regering hoopt hiermee te voorkomen dat de kennismigrantenregeling wordt misbruikt om vreemdelingen gemakkelijk aan een vergunning te helpen door simpelweg het vereiste salaris te bieden. In de media is wel gesuggereerd dat de jonge Angolees Mauro als kennismigrant gemakkelijk een vergunning zou kunnen krijgen, bijvoorbeeld via een hockeyclub.¹⁴ Dat is slechts waar, als Mauro het voor hem geldende salaris van € 37 121 ook daadwerkelijk waard is, kortom, als hij een tophockeyer is. Zo niet (en daar heeft het de schijn van), dan dient de zaak voor advies aan het UWV WERKbedrijf te worden voorgelegd, en kan de vergunning worden afgewezen.

Voor sporters uit Australië, Nieuw-Zeeland en Canada bestaat een eenvoudige mogelijkheid om een verblijfsvergunning te verkrijgen op grond van de Working Holiday programma's die met die landen zijn overeengekomen. De vergunning wordt slechts verleend voor het eerste jaar van verblijf in Nederland, en de aanvrager mag niet ouder zijn dan 30 jaar. De vergunning geeft het recht om te werken voor elke Nederlandse werkgever, inclusief sportclubs. Het beleid schrijft voor dat de arbeid niet het hoofddoel mag zijn, maar slechts een middel om het verblijf te financieren. Ook hier is de focus van de overheid op misbruik van immigratieregeling weer van belang; een aanvraag met de gedachte om bij een voetbalclub in de Eredivisie te gaan spelen zou op deze grond op problemen kunnen stuiten.

12. Bruto jaarsalaris inclusief 8% vakantiegeld. De bedragen worden per 1 januari van elk kalenderjaar opnieuw geïndexeerd.

13. Vreemdelingencirculaire B15/5.1.3 zoals gewijzigd bij besluit van 10 juni 2011, inwerkingtreding 19 juni 2011, *Stcrt.* 2011, 10 662.

14. 'Zo kan het wél', *Dagblad De Pers* 3 november 2011.

Zelfstandigen

In sporten waar arbeid in loondienst minder gebruikelijk is, zoals atletiek of zwemmen, kan eventueel een verblijfsvergunning als zelfstandig gevestigd sporter worden aangevraagd. De sporter moet dan aantonen dat hij kan rondkomen van zijn sportieve activiteiten, bijvoorbeeld door middel van sponsorgelden, prijzengelden, enz. Daarnaast is ook hier een kwaliteitscriterium van toepassing: betrokkene dient tot de beste acht op de nationale Nederlandse ranglijst te behoren, ofwel voor zijn land te zijn uitgekomen in een internationale wedstrijd. Of de sporter hieraan voldoet, wordt beoordeeld door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (het UWV speelt geen rol). Mede daarom neemt de aanvraagprocedure al gauw drie tot vier maanden in beslag. Er wordt dan ook niet vaak gebruikgemaakt van deze mogelijkheid. De IND houdt geen cijfers bij, maar het Ministerie van VWS geeft desgevraagd aan sinds 2009 slechts twee keer advies te hebben uitgebracht, in beide gevallen negatief. Vóór 2009 werden wel enkele verblijfsvergunningen verleend op deze basis.

Verlenging en voortgezet verblijf

Hoelang kun je als buitenlandse sporter in Nederland blijven? Een twv wordt in eerste instantie verleend voor de duur van het arbeidscontract, met een maximum van drie jaar. Verlenging vindt plaats onder dezelfde voorwaarden als bij de eerste aanvraag. Daarbij wordt overigens niet aan het op dat moment geldende salariscriterium getoetst, maar aan het criterium dat gold op het moment van indiensttreding. Dat is vooral van belang in het voetbal, waar de salarissen jaarlijks behoorlijk stijgen. Een jonge voetballer op wie het percentage van 75 van toepassing is, hoeft op zijn 20e niet opeens aan het 150%-criterium te gaan voldoen. Als een speler tussentijds naar een andere club gaat, is het actuele criterium wel van toepassing.

Verblijfsvergunningen en twv's kunnen in principe eindeloos worden verlengd, zolang maar steeds aan de voorwaarden wordt voldaan. Als een buitenlandse sporter echter stopt met professionele sportbeoefening, wordt de vergunning in principe beëindigd. Sporters die doorstromen naar een baan als coach of trainer, zullen daarvoor opnieuw een twv nodig hebben, waarbij vakdiploma's in principe vereist zijn. Voor degenen die zich willen richten op een carrière buiten de sport, is het verkrijgen van een twv al helemaal geen sinecure. Daar geldt immers de gewone EER-arbeidsmarkttoets, met de daarbij behorende rompslomp en een vaak onzekere uitkomst. Vindt de vreemdeling een baan met een salaris dat aan de kennismigrantenregeling voldoet, dan is het verkrijgen van een vergunning uiteraard een stuk gemakkelijker.

Voortzetting van het verblijf kan vrij eenvoudig zijn, op het moment dat de sporter langer dan drie jaar in Nederland is. Na drie jaar legale arbeid heeft elke buitenlandse werknemer namelijk recht op een verblijfsvergunning

met de aantekening 'arbeid vrij toegestaan'.¹⁵ Zo'n aantekening geeft het recht om bij elke Nederlandse werkgever arbeid te verrichten, op gelijke voet als een Nederlander, en zonder nadere voorwaarden. De aantekening kan worden verkregen na drie jaar ononderbroken legaal verblijf en arbeid. 'Gaten' in het verblijfsrecht, of tussen een of meer opvolgende twv's, leiden er in principe toe dat de klok weer opnieuw begint te lopen. De vergunning met de aantekening 'arbeid vrij toegestaan' wordt alleen verleend als er op het moment van de beslissing op de aanvraag nog uitzicht is op voortgezette arbeid, in principe een jaarcontract. Ook een sporter die een verblijfsvergunning heeft als kennismigrant, heeft na drie jaar recht op een aantekening 'arbeid vrij toegestaan'. De regering is overigens van plan deze termijn naar vijf jaar op te schroeven.¹⁶

Met uitzondering van tijdelijke, niet-verwijtbare werkloosheid wordt een verblijfsvergunning ingetrokken als geen arbeid meer wordt verricht, omdat de reden voor het verblijf in Nederland dan komt te vervallen. Dat is anders, als de vreemdeling een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd of de Nederlandse nationaliteit heeft verkregen.

Verblijf voor onbepaalde tijd

Elke vreemdeling heeft na vijf jaar legaal verblijf recht op een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd. Sinds 2010 is daarbij een voorwaarde, dat men een inburgeringsdiploma heeft behaald. Bovendien mogen er ook hier geen 'gaten' in het verblijfsrecht over de eerste vijf jaar zitten, en moet er nog uitzicht zijn op voortgezette arbeid. Neem daarbij nog het feit dat de procedure zo'n vier maanden duurt, en het is duidelijk dat men voor een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd in feite zes jaar onder contract moet staan.

De vreemdeling moet ook aantonen al die tijd in Nederland ingeschreven te hebben gestaan. Het is dus belangrijk om verhuizingen steeds zorgvuldig aan de gemeente door te geven.

Als aan de bovenstaande voorwaarden is voldaan, kan de aanvraag alleen nog worden afgewezen op grond van de openbare orde. Niet elk vergrijp leidt tot afwijzing. Hoe langer het verblijf, des te ernstiger het gepleegde misdrijf moet zijn om afwijzing te rechtvaardigen. Een aanvrager die vijf jaar in Nederland is, mag slechts een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd worden geweigerd als hij is veroordeeld tot een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf van 24 maanden of meer (of een equivalente taakstraf).

Nederlandse nationaliteit

De enige promotie die een vreemdeling nog kan maken na een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd, is het Nederlandse paspoort. Voormalig minister Verdonk noemde dit dan ook 'de hoofdprijs' en soms leek het inderdaad of ze daarbij de sportwereld op het oog had. Het is een onderwerp dat de gemoederen gemakkelijk

15. Artikel 4 lid 2 onder b WAV.

16. Brief van 11 april 2011 van de Ministers van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, en voor Immigratie en Asiel, *Kamerstukken II* 2010/11, 32 144, nr. 5.

in beweging brengt, met name dubbele nationaliteit en de versnelde naturalisatie van topsporters.

De meest voorkomende wijze van verkrijging van de Nederlandse nationaliteit door topsporters is naturalisatie. Daarnaast bestaat de mogelijkheid van verkrijging door *optie*, wat in het algemeen is gebaseerd op reeds bestaande banden met Nederland door verblijf tijdens de jeugd jaren of door Nederlandse (voor)ouders. Deze mogelijkheid bespreek ik hier verder niet.

De voorwaarden voor naturalisatie zijn vrijwel hetzelfde als voor een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd. Zo geldt eenzelfde termijn van vijf jaar legaal verblijf. Ook de inburgeringseis voor naturalisatie is sinds een aantal jaren gelijk aan die voor verblijf voor onbepaalde tijd. Het openbare-ordecriterium is echter aanzienlijk strenger; de naturalisandus mag in de vier jaar voorafgaande aan het verzoek geen boete van € 453,78 of meer hebben gekregen, of meerdere boetes van € 226,89 die tezamen optellen tot € 680,67 of meer, wegens een misdrijf. Daar is overigens sneller sprake van dan je denkt, zo is bijvoorbeeld een alcoholvergreep in het verkeer, of een excessieve snelheidsovertreding een misdrijf.

Degene die Nederlander wil worden, moet afstand doen van zijn oorspronkelijke nationaliteit. Voor internationals is dat uiteraard bezwaarlijk. Ze kunnen in de meeste sporten dan niet meer voor hun eigen land uitkomen, en kunnen pas na een wachttermijn voor Nederland uitkomen. De wachttermijnen wegens overschrijving naar een andere nationale bond verschillen per sport, en bedragen meestal enkele jaren. In het voetbal geldt bovendien de eis dat de kandidaat-international ten minste vijf jaar in zijn nieuwe vaderland heeft gewoond. Op dit moment speelt dit in de zaak van Twente-speler Douglas, voor wie de KNVB vrijstelling zal moeten vragen van deze regel wil hij mee kunnen doen aan de EK.

Op de eis tot het doen van afstand van de oorspronkelijke nationaliteit bestaan uitzonderingen. In de eerste plaats staan sommige landen het doen van afstand niet toe, bijvoorbeeld Marokko, Argentinië en Griekenland. Uiteraard kan Nederland dan niet verlangen dat zij afstand doen. Voorts hoeven vreemdelingen die met een Nederlander zijn gehuwd geen afstand te doen, en zij krijgen dan dus een dubbele nationaliteit. Van de vele uitzonderingen noem ik er nog drie. In de eerste plaats de situatie dat de nieuwe Nederlander door het verlies van de eigen nationaliteit een substantieel financieel nadeel zal lijden (denk aan € 8000) bijvoorbeeld door het verlies van bepaalde erfrechtelijke aanspraken. Ten tweede de uitzondering voor vreemdelingen die in Nederland of op de Antillen zijn geboren. En ten slotte de uitzondering voor degene die aantoonbaar dat hij de dienstplicht in zijn oorspronkelijke land nog moet vervullen en slechts afstand kan doen van de nationaliteit als hij deze heeft vervuld of afgekocht. Dit speelt in Turkije bijvoorbeeld.

Ook buiten de uitzonderingscategorieën komt de dubbele nationaliteit voor, met name door afstamming van ouders van verschillende nationaliteiten. Omdat afstamming een vorm van verkrijging van rechtswege is, geldt de afstandseis daar niet.

Het verzoek tot naturalisatie wordt ingediend bij de gemeente waar de betrokkene woont, en doorgestuurd naar de IND die het verzoek inhoudelijk beoordeelt. Uiteindelijk zet de koningin haar handtekening eronder. Dit traject duurt al gauw negen maanden. Voordat het paspoort of de identiteitskaart wordt uitgereikt, vindt er nog een naturalisatieceremonie bij de gemeente plaats, waarbij plechtig een verklaring van verbondenheid met Nederland moet worden afgelegd. Het is gebruikelijk dat bij zo'n ceremonie het Wilhelmus wordt gezongen.

Versnelde naturalisatie

Artikel 10 van de Rijkswet op het Nederlanderschap biedt de mogelijkheid om af te zien van bepaalde voorwaarden, in het bijzonder de inburgeringseis en de wachttermijn van vijf jaar. Dit wordt ook wel de 'versnelde naturalisatie' genoemd. Sinds de zaak *Kalou* is deze vorm van naturalisatie bij sporters echter nog maar sporadisch voorgekomen.¹⁷ Uit cijfers van de IND en VWS kan de conclusie worden getrokken dat in 2008 en 2009 in totaal minder dan vijf verzoeken werden ingediend, waarvan één werd ingewilligd. In 2010 en 2011 werden in totaal zeven verzoeken aan VWS voorgelegd, waarvan vier negatief werden geadviseerd en slechts twee positief, en één zaak nog loopt. Ik verwijs verder naar een artikel over het onderwerp dat in 2010 verscheen in het *Journal Vreemdelingenrecht*.¹⁸ Een opvatting die door de auteur in dit overigens zeer lezenswaardige artikel naar voren wordt gebracht is, dat van de artikel 10-naturalisatie zo min mogelijk gebruik dient te worden gemaakt. De conclusie moet dan ook zijn, dat een verzoek om versnelde naturalisatie geen gemakkelijke weg is, en derhalve goed moet worden doordacht.

Conclusie

Welke conclusies kunnen we uit het bovenstaande trekken? Een buitenlandse profvoetballer moet € 533 000 verdienen om voor een twv in aanmerking te komen; de halve basketbalcompetitie bestaat zo'n beetje uit buitenlanders, die echter aanzienlijk minder verdienen; en verder kunnen 'Mauro's' dus een verblijfsvergunning krijgen als kennismigrant, tenminste, als ze op topniveau sport bedrijven en aldus hun hoge salaris rechtvaardigen. Kortom, het toelatingsbeleid voor buitenlandse topsporters heeft nog het meeste weg van een netjes aan elkaar gestikte lappendeken. Nu echt controversiële zaken rondom buitenlandse topsporters zich de laatste jaren niet meer hebben voorgedaan, lijkt die lappendeken voor de Nederlandse sportwereld eigenlijk prima te voldoen.

17. ABRvS 15 februari 2006, *JV* 2006, 114 en Rb. Rotterdam 9 mei 2006, *JV* 2006, 233.

18. A.J.M. Magram-Tetteroo, 'De bijzondere naturalisatieprocedure van artikel 10 RWN', *Journal Vreemdelingenrecht* 2010-3.